

Typ szkoły: Szkoły ponadgimnazjalne – zakres podstawowy

Dział: Grawitacja i elementy astronomii

Temat: Metody pomiarowe w astronomii

Cel główny: zrozumienie przez ucznia pojęcia sfery niebieskiej i jej praktycznego zastosowania do określania położenia i ruchu ciał niebieskich oraz ułatwiającego orientację na niebie.

Cele szczegółowe: wyjaśnienie i zrozumienie przez ucznia przyczyny pozornego ruchu sfery niebieskiej oraz skutków tego ruchu, uczeń wymienia i definiuje charakterystyczne punkty sfery niebieskiej, omawia podstawowe układy współrzędnych astronomicznych oraz elementy tych układów, posługuje się obrotową mapą nieba lub atlasem nieba, definiuje pojęcie gwiazdozbioru, omawia sposoby oznaczania gwiazd w obrębie gwiazdozbioru.

Etapy lekcji	Czynności: nauczyciel (N), uczeń (U).	Zakres
Wprowadzenie	N: Przypomnienie najważniejszych pojęć i treści niezbędnych do zrozumienia omawianego tematu: sfera niebieska i jej charakterystyczne elementy i punkty: zenit, nadir, biegun północny i południowy, równik niebieski, południk miejscowy, horyzont i jego punkty kardynalne (strony świata): punkt wschodu, zachodu, północy i południa U: Odpowiadają na pytania, opisują zjawiska.	
Tok zasadniczy: 1-Przedstawienie celu lekcji. 2-Wprowadzenie nowych treści. 3 – opis matematyczny 4-eksperyment 5-dyskusja wyników	N: Prezentacja przykładów ilustrujących temat główny lekcji: Opis metody odnajdywania interesujących obiektów na sferze niebieskiej przy pomocy obrotowej mapy nieba (gwiazdozbiorów, planet, najjaśniejszych gwiazd). Przedstawienie prostego sposobu wyznaczania kierunków stron świata. U: Dyskutują na temat przykładów podanych przez nauczyciela. N: Wprowadzenie nowych treści: Ruch wirowy Ziemi jako przyczyna pozornego ruchu sfery niebieskiej. Wschody i zachody ciał niebieskich w różnych szerokościach geograficznych. Pochodzenie nazw gwiazdozbiorów. Pozorny ruch dzienny Słońca. N: Zapisanie wzorów i podanie jednostek wielkości fizycznych, których dotyczą wprowadzone prawa i zasady. U: Notuje najważniejsze pojęcia. N: Przygotowanie eksperymentu: Opis materiałów i czynności niezbędnych do przeprowadzenia eksperymentu. U: Uczniowie w grupach przeprowadzają doświadczenie Uczniowie parami lub w większych grupach zapoznają się z obsługą obrotowej mapki nieba. Odnajdują na mapce Gwiazdę Polarną, gwiazdozbiór Wielkiego Wozu oraz wygląd nieba w dla zadanej daty. Czynności te ułatwią przeprowadzenie praktycznych wieczornych obserwacji. N: Nadzoruje przebieg eksperymentów, pomaga w interpretacji ich wyników. N: Proponuje formę dyskusji wyników eksperymentu, Pomaga w formułowaniu tez przez uczniów. U: Analizują wyniki eksperymentu w odniesieniu do poznanej teorii. U: Wprowadzają uogólnienia, szacują niepewności pomiarowe. U: Sporządzają notatki z eksperymentu, wypełniają kartę eksperymentu, piszą wnioski.	P
Zakończenie	N: podsumowanie lekcji. Zadaje pytania dotyczące: definicji sfery niebieskiej, jej praktycznego wykorzystania do obserwacji astronomicznych,	

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

	sposobu orientacji na sferze niebieskiej, pozornego ruchu ciał niebieskich, sposobu przeprowadzenia obserwacji polegających na odnajdywaniu ciekawych obiektów na sferze niebieskiej, sposobu wyznaczenia stron świata. U: odpowiada na pytania, demonstruje umiejętność posługiwania się obrotową mapką nieba.	

Karta eksperymentu

Temat eksperymentu	Orientacja na sferze niebieskiej
Instrukcja wykonania	Korzystając z obrotowej mapki nieba (instrukcja obsługi mapki) lub atlasu nieba odnajdujemy na sferze niebieskiej gwiazdozbiór Wielki Wóz (będący częścią gwiazdozbioru Wielkiej Niedźwiedzicy) i Gwiazdę Polarną wyznaczającą kierunek północny stron świata wg schematu przedstawionego w materiałach na str. ... W odniesieniu do tych obiektów odnajdujemy występujące w danej porze roku na sferze niebieskiej najbardziej znane gwiazdozbiory w tym gwiazdozbiory Zodiaku, najjaśniejsze gwiazdy w tych gwiazdozbiorach a także niektóre planety. (Materiały, Obserwacje zjawisk astronomicznych, Obserwacja I)
Obserwacje (opisujemy w punktach przebieg eksperymentu: przyczyna skutek)	
Wnioski (odniesienie do teorii)	